

Howsala / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Howsala / satiriki hekaýa HOWSALA

Şähere golaýlan samolýot, birden «hyňňyldap» ses etdi-de, badyny saklap bilmeýän ýaly özüni birazajyk aşak goýberdi. Içindäki ýolagçylar bolsa, «hass» edişip dem aldylar. Şol barmana samolýot ýene-de yňranyp, özüni birazajyk aşak goýberdi. Ýolagçylar gaýtadanam uludsn dem alyşdylar. Şol bir wagtyň özünde olaryň käbirleriniň ýüz-gözleri-de üýtgäp gitdi. Edil şol pursat yzrakda oturan gartaşan bir daýzanyň sesi howsalaly çykdy:

– Janlarym, bi artyba bir zat bolýamy?

Aljyraňňylyga düşen başga-da köp eken.

– Bir ýeri döwüläýdimikä?

– Bizi beri çaltrak düşüräýbilsedi. Soň näme bolsa, şol bolsun!

Aşaklap ugran samolýot ugruny üýtgetdi-de, ýokarlygyna galyp ugrady. Häлки daýza ýene-de durup bilmedi:

– Bil al kakmyş, dik ýokarlygyna tutduryberdi-le?!
– Daýza, ýere düşüp bolaýdyk öýdýän. Samolýotyň bir zady döwlen borly. Indi asman gutarýança ýokarlygyna gider oturarys.

– Waý-ýeý! Gyýuw! Diline-de düşemok. Adamlar, soraň şol ors gyzdan, samolýota belet bolduka?

Goh köpelip başlady. Lýotçikleriň kabinasyna girip çykan stýuardessa gyz ýylgyran boldy-da, ýolagçylary köşeşdirjek boldy.

Onuň diline düşünmedik hälki daýza öňünde oturan oglanyň ýeňsesine dyklydy:

– Näme diýýä oglum?

– Samolýotyň tigiri açylanok diýýä!

– Tigiri açylmasa gonup bilmezmi?

– Daýza jan, sizem aýagynyň bolmasa ýöräp bilmersiňiz ahyry! Samolýotam tigirsiz nädip gonsun?

– Onda näme borka?

Onýança gapdal hatarda oturan ortatap erkek adam dillendi:

– Ýangyjy gutarýança asmanda gezer. Soňam näme, dik-başaşaklygyna ýere gaýdar. Göwrämiz tike-tike bolar. Hossarlaryňyz süňkleriňizi çöpläp bilseler hoş bolarlar.

Daýzanyň yzynda oturan ýaşuly adam bolsa:

– Indi kelemämizi çöwrübersegem bolar – diýip, çalaja ýylgyrды.

Samolýot ýene-de silkinip gitdi.

Daýzany ot alyp göterdi:

– Negözel kärim bardy. Çagalar bilen potrat alyp, arassa zähmet çekýärdim welin, şol heleýiň gepine gidip, ine, indem düşen günüm! Meni alyp-satarlyga süýremän, özüň ölüp-ýitip gitseň bolmadymy? Tohum-tijimde etmedik işimi etdirip, düşürjek gününem şümüdi, loly heleý?!

– Diliňi goýberme, jelep, kim seni zorlap getirdi?

– Özüň jelep, şu jelepçiligiň bilen dälmi, gytja harytlary tapyp şähere getirip satyşyň? Ýogsa seni birwagt gapjardylar.

– Diliňi goýberme, ýolup taşlaryn!

– Näme, ýolubir ýaly mellegiňde ösüp oturan göknar barmy bu ýerde?

– Mellegim bilen işiň bolmasyn!

– Bolar!

– Bolmaz!

– Bolar, näme bolman! Seniň şol haramylygyň dälmi, meni şu

güne düşüren.

– Kim haram?

– Sen!

– Men saña görkezerin kimiň haramlygyny. Şuny yzyna tirkemäýinem diýipdim-le!

Ol urşagan horaz ýaly towsup, häлки daýzanyň alkymyndan aldy. Boldy bir uruş. Iki horaz urşana döndi. Ýeleklere derek, başyndaky ýaglyklary gaýysyp düşdi. Kekejine deregem, burunlaryndan gan geldi. Olary höre-köşe bilen däl-de, güýç bilen aýyrdylar.

Samolýotyň içi dym-dyrslyk boldy. Goh-galmagalam ýatyşypdy. Häлки daýza-da ölümünü boýnuna alan soýuljak mal ýaly bolup, sesini çykarman, doňdurylyp otyrды. Salonyň içi asuda bolsa-da, ýolagçylaryň aňynda harasat gopýardy. Ine-de, orta ýaşlaryndaky geýnülü adam, bir nokatdan gözünü aýyрман otyr: «Ajygan ölmez, alňasan öler» diýenleri boldy bi. Görüň barmy şäherde? Geziber şol gününe şükür edip diýsäni. Ony-muny görüp, ölümün öýünde söwda edarasynda skladyň müdiri bolduň. Motosikletiňi «Zaporožese» çalyşdyň. Onam «Žigulä». Indem näme, şol maşynam äsgermän, «Wolga», «Toýota» diýen bolup, mesirgäp, şähere gaýtmaň näme diýsene. Häýk, indi giç-dä! Ýa bökäýsemmikäm?!»

Ol aýnadan aşak seretdi. Bulutlaryň derdinden ýeriň görünmeýändigini görübem, özüni kürsä goýberdi. Soňam, maňlaýyny tutdy: «Şundan aman-esen ýere gonup biläýsem, yzyna pyýadaja giderin welin, samolýota münmen. Galan ömrümde diňe halallyk bilen işlärin».

Onuň endamy derden ýaňa öl-myžžyk bolupdy.

An-ha, yzky oturgyçdan bärkide oturan bir ýaş gyzyň-a ýüzi has-da gussaly görünýär. Onuňam kalby harasatdan doly: «Tireleri eker ýaly tohum däl diýip, kakam halaşýanyma bermejek bolup ýördi. Gowy bolaýdy. Şundan samolýot aşak gaýdyp, ölüpler gitsedim. Başga çykalga ýok. Häkimet diýdiň, hökümet diýdiň, yüz tutanyň bilenem, gyzmaç kakam bar. Tersine gitmäge-de gorkýan. Gahary gelse, bellisini eder goýar. Jygyllykdan islän mata-marlygyňy alyp bereli diýip, öz halaýan ýerleriniň birine bermäge boýun edip, şähere alyp baryşlary-da. Alyp bolaýdyň öýdýän. Bolmanda-da maňa letde däl-de, gowy durmuş, bagt gerek. Şol ikisi bolmasa, ýaşadyň nä, ýaşamadyň nä? Gidenim gowy ýok bolup».

Ol uludsn demini aldy. Soňam, öz durmuşyndan kemsinýän ýaly

hamsygdy. Damagy doldy. Gözüne yaş aýlady. Emma ölümden gorkmady.

Samolýot uzakdan öwrüm edip ýene-de aeroporta golaýlaşdy.

Samolýotyň ortasynda, bir hatarda bile oturan ýaşulurak adamlaryň birisi beýlekä ýüzlendi:

– Sakgaldaş dymaýdyň-la?

– Hä, ozaly bilen-ä erbetlik bolmasyn! Sag-aman ýere gonaly. Aşgabatda maňa garaşýandyrlar. Şu gün ol ýerde seminar geçiriljek. Şondan soňam, ekişe başlamaly. Tejribeli mehanizator hökmünde her ýyl ekişi men başlap berýän. Eger şundan samolýota bolgusyz bir sat bolaýsa, onda bu ýyl ekişi kim başlarka? Ana, meni şol oýlandyrýar.

Edil şol wagt samolýot ýene-de güňleç ses bilen tisginip gitdi. Soňam «Güt» edip, ses eşidildi. Şondan soň bolsa, ol ýuwaşjadan aeroportyň gonuş zolagyna tarap pessaýlap başlady...

Jorageldi SAPARGELDIÝEW. Satiriki hekaýalar